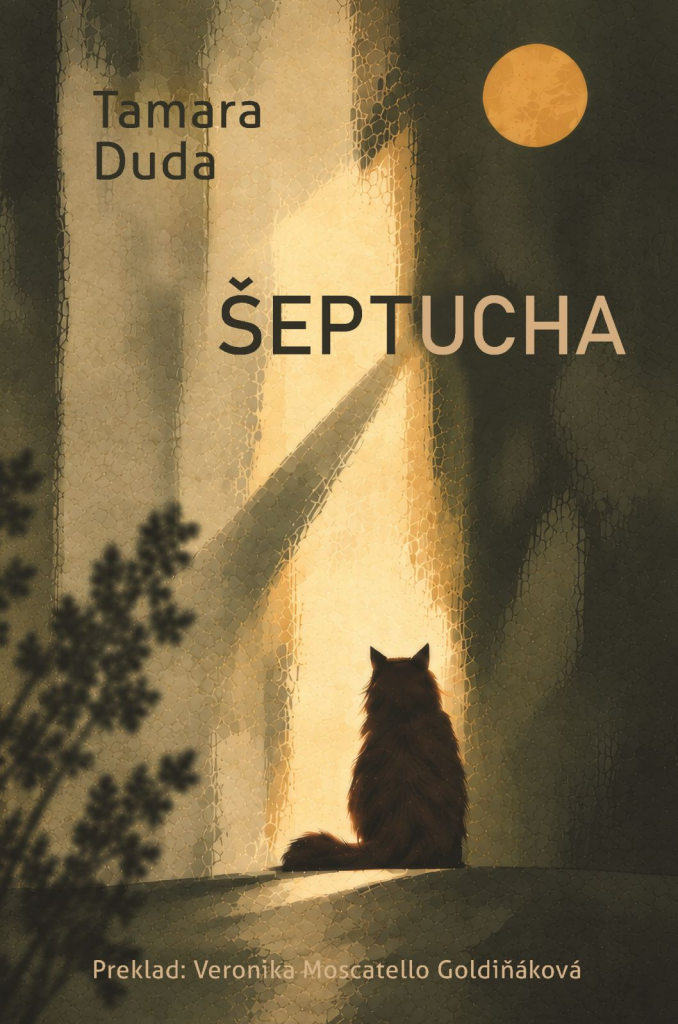
Tamara Duda

ŠEPTUCHA

Preklad: Veronika Moscatello Goldiňáková

Tamara Duda

ŠEPTUCHA

Tamara Duda

ŠEPTUCHA

preložila
Veronika Moscatello Goldiňáková

UKRAINIAN BOOK INSTITUTE

This book has been published with the support of the Translate Ukraine Translation Program.

Táto kniha bola vydaná s podporou programu Translate Ukraine Translation Program.

© Text: Tamara Duda, Kyjiv 2024
© Preklad: Veronika Moscatello Goldiňáková, 2026
© Slovenské vydanie: Vydavateľstvo DAJAMA, Bratislava 2026

ISBN 978-80-8136-203-3

Venujem Anne, Mariji, Valentyne
a ich mame Anastasiji.

Prvá kapitola
Začiatok. Koniec

„…Vaša stará mama, kráľovstvo nebeské daj im, Pane, žili ťažko aj umierali ťažko, až kým ľudia neotvorili okno, aby mala duša kadiaľ odísť…“

Zmeravela som nad hárkom papiera.

Rok čo rok som v predvečer svojich narodenín robila v dome veľké upratovanie. Dnes poletí polovica šatníka, krúpy aj staré zaváraniny, haraburdie z komory aj z balkóna – všetko to bez milosti vynesiem na smetisko. Ak by niekto nazrel cez okno, pomyslel by si, že nás vykrádajú alebo u nás robia domovú prehliadku. No mne sa tá pohroma páčila, s chuťou som chaos umocňovala, kýchala z prachu víriaceho sa v lúčoch jesenného slnka a radovala sa v predtuche obnovy a poriadku, ktorý potom nastane.

Písací stôl s dokumentmi som si nechávala na záver ako dezert. Bol to môj osobný rituál bilancovania uplynulého roka. Počas neho sa v zásuvkách nahromadili účtenky, faktúry, poznámky, potrhané lístky do divadla či výmenné lístky na vyšetrenia. A práve teraz nastal čas oddeliť zrno od pliev.

Hora pliev mi pod nohami rástla, no ponáhľať sa neradno – musela som pozorne prečítať aj tie papieriky, na ktorých som poznala každé písmenko. Boli tam dokumenty od bytu: kúpno-predajná zmluva, znalecký posudok a dokonca aj stará úverová zmluva. Sám Boh vie, ako som ten úver splácala a čo všetko som pre to musela pretrpieť.

A sobášny list. Výročia neslávime a silno pochybujem, že si manžel čo i len pamätá dátum, ktorý je uvedený na liste. Ale ja, Oľha Petrivna Kryvenko, by som vysypala presné trvanie nášho manželstva, aj keby ma zobudili o polnoci. Je to moja pýcha, môj malý osobný rekord. Raz, ak Boh dá, budem mať zlaté, diamantové alebo neviem ešte aké výročie. Dám si k nemu vyrobiť medailu. *A nezabudni na telefón*, okamžite sa mi ozval hlas v hlave. *Aký telefón? – No veď ani telefónne číslo si nezmenila celých tridsať rokov. Napíš do telekomunikácií, budeš mať medaily dve*.

V samostatnom fascikli mám školské vysvedčenia, ručné práce, listy Ježiškovi a zúbkovej víle. „Milá víla, toto je Jarynkin zub. Prosím, vymeň mi ho za 10 (prešKrtnuté) 100 hrivien." Zúbok s malou dierkou je odložený spolu s listom, rovnako ako pramienky prvých vláskov, prvé kresby a písanky. Túto časť archívu som vrátila do škatule, ostanú tu ležať ešte dlhé roky, až kým sa nedočkajú takých pramienkov vnúčat a pravnúčat.

Potom je tu ešte zložka „Rôzne". Nedá sa povedať, že by som bola sentimentálna, so suvenírovým haraburdím sa lúčim ľahko, ale tento rok sa všelijakých náramkov, pohľadníc, magnetiek a nitkových bábik nazbieralo obzvlášť veľa. Vlastne len tých bábik mám viac než tucet, ktovie prečo ich stále rozdávajú na rôznych podujatiach. Hovorí sa, že nitkové bábiky chránia rodinu… Neviem, manžel ich nikdy nemohol vystáť, a keď nejakú zabudnutú náhodou zbadal na stole, priam šalel.

„… Vaša stará mama, kráľovstvo nebeské daj im, Pane…" Tento list v „rôznych" čakal už celý rok a ja som sa ešte stále nerozhodla, čo s ním. Začnime tým, že starú mamu som si takmer nepamätala. Áno, volala sa Uľana a ako malá som ju navštevovala. Keď sa sústredím, v pamäti sa mi predsa len niečo vynorí…

Akoby som ležala na horúcej piecke, praská drevo, v miestnosti páchne dym a sušené jablká. Za stenou ktosi kašle a šuchce nohami, v rukách mám malú buchtu so slanou plnkou. Fazuľka? Možno áno, alebo mrvenička. Nikdy predtým ani potom som nejedla koláče s mrveničkou. Ktovie, kto by sa dnes už len ulakomil na také jedlo? Aj keby som si náhodou spomenula na recept.

Na dedinu sme prestali chodievať v roku, keď sa v našom dome všetko zmenilo. Raz som prišla zo školy a mama mi úsečne a veľmi stroho oznámila, že otec sa odsťahuje inam. Pre mňa sa tým vraj nič nezmení, otec ma bude ľúbiť rovnako ako doteraz, len k nám bude chodiť už len na návštevu.

Ktovie, možno ma aj ľúbil – niekde hlboko v duši. Naozaj sa ešte párkrát ukázal a stále opakoval, že Olinka bude navždy ockovo dievčatko a že sa naňho môžem kedykoľvek a s čímkoľvek obrátiť. To, že sa potom už nenaskytla príležitosť ani čas, nebola len jeho vina – ani ja som sa do komunikácie nijako zvlášť nehrnula, dokonca som sa nespýtala ani na jeho novú adresu.

Odvtedy ma na dedinu nebrávali a doma sa o otcovi a starej mame prestalo hovoriť. Neprišlo mi to divné. Deti sa vedia skvele prispôsobiť; každú situáciu prijímajú ako fakt, tak, ako im ju dospelí podajú. Zvykla som si na otcovu neprítomnosť, brala som ju ako prirodzený stav vecí. Najprv som fantazírovala, vymýšľala si kadejaké detektívne príbehy a predstavovala si, že ho uniesli cudzí agenti, a preto sa nemôže vytrhnúť a prísť za svojou jedinou dcérou. Časom som na to však prestala myslieť.

Tento list ma nepríjemne zasiahol, akoby na mňa niekto vyskočil od chrbta v tmavej chodbe. Aj keby to bolo len zo žartu – dospelý, vyrovnaný človek by to hneď pustil z hlavy a zabudol, no ja som akosi zabudnúť nevedela. Z toho, čo som si prečítala, som pochopila, že stará mama zomrela vo veku deväťdesiatosem rokov a svoj dom aj s hospodárstvom odkázala mne – ako jedinej dedičke. Že príbuzní z druhého a tretieho kolena si chcú privlastniť časť jej záhrady a či by vraj Oľha Petrivna nemohla prísť do dediny Nezamožne nejako túto záležitosť urovnať.

Pri názve Nezamožne som sa zakaždým pozastavila. Vždy sa vynoril ako výtlk na ceste; pripadal mi smiešny a zároveň vo mne vyvolával odpor. Kto by takto pomenoval dedinu? Aj keď to bolo za sovietskych čias, v eufórii revolučného premenovávania. Na druhej strane, vtedy dávali deťom mená ako Novembrína či Traktorína a nám neprináleží súdiť, keďže sme nekráčali v topánkach vtedajších ľudí. Možno, keby mojej Jarynke hrozilo

zatknutie ako dieťaťu nepriateľa ľudu, aj ja by som ju pomenovala Prvomájka, len aby som ju zachránila…

Tento rok som opäť chvíľu hútala s obálkou v rukách, no potom som ju vrátila do zložky. Nech si tam ešte poleží, neskôr vymyslím, čo s ňou. Na dne zásuvky zostal už len posledný predmet. Úhľadný malý zápisník v bielej koženej väzbe so zlatou razbou, najdrahší, aký vtedy v papiernictve mali. Úplne prázdny, okrem prvých strán, pretože som si ho nekupovala na bežné poznámky. Je to moje malé tajomstvo, na ktorom nikdy nespočinuli cudzie oči. Kniha prianí. Rituál, ktorý som si vymyslela pred mnohými rokmi a neúnavne ho udržiavala.

Každý rok v tento deň treba vytiahnuť zápisníček a sústredene si prečítať presne sto prianí a snov, ktoré som si zapísala vlani. Ostro zastrúhanou ceruzkou – na túto prácu sa hodila jedine obyčajná ceruzka zastrúhaná ako šíp a nič iné – som vyškrtávala všetko splnené a zvyšok som preosievala cez sito zmysluplnosti. Niečo o chvíľu poletí do koša roztrhané na drobné kúsky, čosi iné sa presunie do zoznamu na ďalší rok. Nesplnené priania sa nikdy neprenášajú len tak; po roku vyprchali, zdajú sa smiešne alebo naivné, proste už nie sú potrebné… Ale nezostávajú ani v archíve. Staré zápisy som ničila, ako keď špión spaľuje tajné šifry, aby si ich náhodou nikto neprečítal.

A to aj napriek tomu, že v mojich prianiach nebolo nič neskromné ani vulgárne; práve naopak, boli priam učebnicové príklady; etalón vzorných želaní. Časť sa týkala politickej situácie v krajine a vo svete, časť nových nákupov a receptov, niečo zasa práce a úspešného ukončenia rozbehnutých projektov. Dokončiť kurz… naučiť sa variť nové talianske jedlo… ísť k moru… kúpiť bielu skriňu do spálne…

Zaujímalo by ma, kedy som dospela k tomu, že si prajem nábytok. Veď si pamätám, že kedysi som mala úplne iné priania. Bozk na streche, zoskok padákom, dvojhlasný spev na balkóne, sex so zaviazanými očami… A teraz táto neuskutočniteľná kúpa ktovieprečo putuje už do piateho či šiesteho zápisníka. Ako to,

že odrazu celkom vážne snívam o nejakej skrini? Na prvý pohľad je to celkom jednoduché, vezmi telefón a naťukaj objednávku, no rok čo rok ma niečo brzdí.

Dokonca aj viem čo. Biela skriňa by neladila k tým vzorovaným tapetám, ktoré sme s manželom pred desiatimi rokmi vlastnoručne lepili. Lenže ak by som teraz mala meniť tapety, bolo by treba vymeniť aj okná, veď ten lacný plast sa už dávno pokrivil a prefukuje zo všetkých štrbín. A keď už okná, tak aj dvere, a to by už bolo najlepšie prerobiť celý byt, aby človek nenarobil neporiadok len v spálni, najlepšie je to zobrať na jeden záťah. No len čo som to manželovi naznačila, nekompromisne vyštekol: „Len cez moju mŕtvolu!" Nikdy a za nič na svete sa nedá na druhú rekonštrukciu a povedal to takým tónom, akoby som mu navrhla, nech vyskočí z okna.

„No veď keď nie, tak nie, čo hneď kypíš?" rýchlo som ho zahriakla a k téme rekonštrukcie som sa viac nevracala. A tak som tú skriňu len prepisovala zo zošita do zošita. Bohvieprečo. Tento rok si zaželám pár akvarelov. Kúpim si pár obrázkov v bielych rámoch a môžem si ich zavesiť nad pracovný stôl. Ako prvý krok k novej bielej skrini.

Z neveselých úvah nad nábytkom ma vytrhlo pípnutie telefónu. Pár dní pred narodeninami a ešte dva-tri po nich boli ako chôdza po tenkom ľade. Je hrozne ťažké udržať si ilúziu pevnej pôdy pod nohami, keď tá pôda neustále praská a láme sa. Problém bol v tom, že sme sa s manželom narodili s rozdielom jedného dňa. A o nič by nešlo, nebyť jeho tvrdohlavého a občas až agresívneho odporu voči oslavám. Kategoricky zakazoval darčeky, spomínanie na sociálnych sieťach či vôbec zmienky o tomto dátume. Vypínal si telefón, neprijímal hovory, vždy niekam na celý deň zmizol a vôbec, správal sa, akoby obyčajné „živió" predstavovalo smrteľnú kliatbu a akoby som pri sfúknutí sviečky na torte mohla náhodou sfúknuť aj plamienok jeho života.

Spočiatku som tento jeho vrtoch nebrala vážne, snažila som sa s ním bojovať, chystala som mu k narodeninám prekvapenia,

rezervovala výlety, kupovala parfumy a pekné košele. Vydržalo mi to presne dva roky; čo svedčí o tom, že nie som práve najbystrejší človek. Rozumnému dôjde na prvýkrát. Zájazd som musela preniesť na dcéru, parfumy doteraz ležali nerozbalené v skrini a košele som sama zaniesla späť do obchodu – našťastie som mala bločky. No čo už, každý má právo nenávidieť svoje narodeniny. Možno má nejakú nezahojenú traumu z detstva, možno niekomu spadol na hlavu. Všetci máme svoje.

Cez jednu okolnosť som sa však nevedela preniesť. Milovala som sviatky, ani nie tak pre tanec a spev, skôr pre posedenia v dobrej spoločnosti, s niečím pod zub a s pohárom vína. Ale ako to urobiť, keď človek práve prečkal narodeniny svojej polovičky v atmosfére napätého mlčania a rozpakov? Ako si navzdory tomu usporiadať vlastnú oslavu? A koho potom pozvať? Spoloční priatelia by sa zbytočne vypytovali alebo by ešte, nedajbože, prišli s darčekmi pre oboch. Naháňaj potom kytice po celej reštaurácii. Alebo pozvať len svoje kamošky?

Začnime tým, že žiadne nemám. Priateľstvo predpokladá obojstrannú výmenu informácií, človek musí rozprávať aj o sebe, z vlastnej iniciatívy zavolať – a ja som s tým mala vždy problém. Niežeby som si rada nevypočula iných ľudí, len som nevedela na revanš klábosiť. Už len tá predstava, že niekomu inému vykladám svoje problémy, rozoberám chlapov, vzťahy či úspechy v posteli, vo mne vyvolávala hrôzu.

Okrem toho na mne zanechala stopu aj práca: dlhé roky som pracovala z domu ako vysoko efektívna, no nanešťastie absolútne asociálna prekladateľka. Dokázala som celé hodiny lúskať jazykové oriešky, o „vžití sa do štýlu autora“ by som mohla rozprávať donekonečna, len keby ma mal kto počúvať. Mama vraví, že keď prekladám napríklad niečo stredoveké, zmení sa aj moja chôdza a držanie tela. Povedzme, že mi hlasy minulosti prinášajú útechu a že ak sa už nekamarátim so živými, tak sa aspoň priatelím s veľkými dámami viktoriánskej éry. No k sviatočnému stolu sa ani pri všetkej snahe nedajú rozostaviť zväzky Brontëovej a Austenovej.

Zdanlivo sa ponúka veľmi jasné riešenie: vyhodiť to z hlavy a na narodeniny zabudnúť. Nebola by to taká veľká strata. Lenže v meste bývala mama, Jarynka a pár dávnych kolegov. Nepochopili by, keby som odignorovala svoje okrúhliny, tento rok mi ako na potvoru vyšlo jubileum. Potom by len chodili so súcitnými rečami či zbytočnými otázkami a musela by som všetkých upokojovať a niečo si vymýšľať. Bŕŕŕ, len to nie, čokoľvek, aby som sa vyhla toľkej hanbe.

A tak som si už mesiac lámala hlavu nad tým, ako to správne zorganizovať a oboplávať všetky útesy. Našla som lacný, no sympatický podnik, kde som už tretíkrát s prevádzkarkou preberala menu a zakaždým ho menila. Prekvapila som pozvánkami redaktorov a manažérov zo svojich vydavateľstiev, obvolala som pár kamošiek z vysokej a po krátkom váhaní som napísala aj manželovým príbuzným. Premyslela a objednala som darčeky pre seba aj milé drobnosti pre hostí. Ak všetko vyjde, za sviatočným stolom sa zíde celkom slušný okruh rozumných ľudí, ktorí dokážu viesť debatu a povedať pár slov o oslávenkyni aj bez toho, aby vzácnu jubilantku vyplašili. On, ako vždy, posedí do prvého prípitku, potom ujde von a neskôr potichu zmizne, nikto si to ani nevšimne. Alebo sa možno sám zmôže na nejaký príhovor či dokonca urobí pár spoločných fotiek, a potom budem mať čo dať na sociálne siete.

Vôbec mi nenapadlo, že za manželovou nechuťou k „meštiackym“ oslavám sa skrýva obyčajná lakomosť. Hoci toto vysvetlenie ležalo celkom na povrchu, bolo také… také meštiacke. Nerozmaznával ma darčekmi na Valentína, veď je to komerčný sviatok, ani na ôsmeho marca, lebo to je „deň berlínskych prostitútok“. Nekupoval nič na Vianoce, lebo dedo Mráz je sovietsky výmysel, v skutočnosti ide o severské božstvo, ktorému dedinčania prinášali obete a črevá tých obetí vešali na stromčeky. Aj na Mikuláša som zostávala s prázdnymi rukami, veď je to sviatok pre deti, a aj dcére som sladkosti pod vankúš nosila ja. No a narodeniny sa väčšinou zaobišli bez darov, to bolo akési samozrejmé.

Na druhej strane však mával záchvaty nepochopiteľnej štedrosti, vedel priniesť niečo len tak, kyticu ruží či bonboniéru, raz dokonca domov doteperil MacBook, vôbec som nevedela, čo s ním, a prinútila som muža, aby ho vrátil do obchodu.

Ak sa človek posnaží, dá sa s tým žiť v krehkej rovnováhe a neupriamovať pozornosť na partnerove nedostatky – tie boli, napokon, vyvážené kladnými vlastnosťami. Áno, bol síce trošku držgroš, ale pekný; tmavá štica a hnedé oči dodnes pútali pozornosť, starol do krásy a nejedna suseda za nami zasnene vzdychla: „Aký ste vy pár!“ Miloval zvieratá, kocúra nepustil z rúk; celkom dobre varil a robil to s radosťou. Pravda, kuchyňu som potom drhla dve hodiny, ale ragú, boršč či šašlíky boli vynikajúce. V domácnosti bol poriadkumilovný, tu by bol hriech sa sťažovať: všetky tie historky o rozhádzaných ponožkách pod posteľou a ošťatej doske na záchode ma obišli. Bol akčný. Keď sa nám zachcelo, len tak sme naskočili do auta a vypadli do prírody, kde sa z neho stával skutočný Robinson: ryby chytal takmer holými rukami, zručne a rýchlo vedel postaviť stan, založiť oheň či odniekiaľ zohnať vodu. A nikdy mi nevyčítal moju neobratnosť.

Vlastne som od neho nikdy nepočula krivé slovo na moju postavu: keď som začala priberať a zrazu som mala o desať kíl viac, nepohol ani brvou. Vždy sme sa spolu smiali – síce zriedkavejšie ako kedysi, ale mali sme svoje vtipy, slovíčka, ktorých význam sme poznali len my, a spoločné spomienky, čo sa za tie roky nazbierali a chránili naše manželstvo rovnako dobre ako posvätný sľub.

Preto som našla elegantné východisko zo situácie s darčekmi: vzala som si z nočného stolíka peniaze určené na domácnosť a objednala si niečo podľa vlastného vkusu a uváženia. Jeho som, samozrejme, vopred upozornila a on to buď nekomentoval, alebo len utrúsil: „Dobre, si šikovná.“ Zároveň som tak mala odpoveď na všetky otázky známych: „Toto som dostala ako darček“ Alebo: „Manžel mi dal peniaze, tak sme sa dohodli.“ Tento rok budem mať darčeky dva: narodeninovú tortu s fantastickými, bohatými kvetmi a súpravu korálikov v ľudovom štýle

so strieborným kovaním a prvkami autorskej keramiky. Oboje som mala vyzdvihnúť u majstrov ešte dnes do konca pracovnej doby, takže bol čas kopnúť do motora.

Ľútostivo som odložila zápisník prianí; čo už, vrátim sa k nemu o pár hodín a dopíšem ho. V telefóne znova pípla pripomienka, čo znamenalo, že musím skočiť do auta a hnať sa ku cukrárke. Po náhrdelník sa zastavím cestou späť.

Bol to jeden z tých novembrových dní, keď má príroda hravú náladu. Vtedy uprostred jesene, holých vetiev a žltého lístia pod nohami, ktoré sa v očakávaní zimy urýchlene mení na prach a popol, zrazu nastane jar. Krátko, len na pár hodín, ale nebo sa zaleskne oslnivo modrou, slnko začne hriať a vzduch je radostný. Vtedy odložíte kúpu páperovej bundy, spomeniete si na globálne otepľovanie a poviete si: možno zima ani nepríde, možno tá zelená trávička, čo vykukla v parku, vie niečo viac než my.

Zišla som z mosta, rýchlo som sa preradila na bulvári – ak tam človek trošku poruší predpisy a prejde dvesto metrov v pruhu pre MHD, môže prebehnúť cez jeden semafor navyše a urýchliť si cestu – a upaľovala som po tortu.

Za volantom sa mi vždy rozprestreli krídla. Zrazu som pocítila ľahkosť letu a v pamäti sa mi vynorila historka zo starej knihy o pilotovi, ktorého zo zdravotných dôvodov poslali do výslužby, no on našiel útechu v šoférovaní. Kúpil si auto, respektíve ho ako veterán dostal, a šťastie zažíval iba na diaľnici.

Dnes všetko pôsobilo dokonale, dokonca aj ostatné autá sa kamsi vytratili a ja som na ceste zostala úplne sama. Bol to vzácny dar, aký mesto občas dopraje svojim obľúbencom. Silno som zošliapla plyn a zasmiala som sa: som žralok, barrakuda, torpédo, letím oceánom a ryby sa mi uhýbajú do všetkých strán, lebo som desivý a obratný dravec…

Tresk!

Nestalo sa to za minútu, ale v jedinej sekunde, ako vo filmoch. Odrazu predo mnou preletelo biele auto, zúfalo som dupla na brzdu a otočilo ma krížom cez cestu – a čelne, rovnako

bez spomalenia, na mňa letelo sivé BMW. Akoby zázrakom, v zlomku sekundy a pol metra pred zrážkou, sa auto trochu stočilo a vrazilo do mňa bokom. Nestihla som sa ani nadýchnuť a bolo po všetkom. Obe vozidlá mali stlačené predky, všade naokolo sa váľalo sklo a polámané plasty, zo všetkých strán sa ozýval piskot bŕzd a pribiehali ľudia. Vodič zo sivého auta vyskočil a tiež sa hnal ku mne.

Zmeravela som a zatvorila oči. „Bože, nech je to len sen. Nech spím a hneď sa prebudím." Do okien a dverí začali búchať päste, ktosi lomcoval kľučkou na strane spolujazdca.

„Pani, žijete? Ste celá? Môžete sa hýbať?"

Zmiznite. Najlepšie by bolo, keby v tej chvíli všetci zmizli. Nočná mora, nechcem sa tým zapodievať. Znehybnela som a kategoricky odmietala dať najavo, že ich vnímam. Nech si myslia, že som mŕtva, že nie som doma. Aby to pôsobilo vierohodnejšie, dokonca som vyplazila konček jazyka, presne ako to robievajú psíky. Nech sa vykričia a potom nech vypadnú, zatiaľ čo ja sa scvrknem na myšku a nikto ma nenájde.

Zhon okolo auta narastal, ktosi nazeral dovnútra a ktosi ďalší sa už chystal rozbiť okno. No nie, už len to by chýbalo. Musela som pootvoriť oko a pohnúť rukou.

„Žije, aha! Pani, môžete otvoriť dvere? Vládzete vystúpiť?"

Áno, budem musieť vyliezť, kým tu moju vernú rachotinu nerozpília. Jednou rukou si odopnem pás a pozriem sa dole, pretože si ani len neviem predstaviť, čo uvidím. To, že som v tej chvíli necítila bolesť, neznamenalo nič. Mám vysoký prah bolesti. A ak sa mi aj podarilo si poriadne porezať prst alebo si rozbiť koleno, bolesť sa vždy dostavila až po desiatich minútach, nikdy nie skôr. Túto svoju vlastnosť som dobre poznala a využívala som tú prirodzenú anestetickú pauzu na priloženie obväzu alebo vytiahnutie ľadu z mrazničky.

Vyzeralo to na vykĺbené plece. A niečo som mala aj pod kolenom. Opatrne som pohla ľavou nohou, potom som sa predklonila a oboma rukami si pritiahla nohu k sebe. Chodidlo sa pohlo a nikde netrčali kosti. Nuž, fakt musím vyliezť von.

Vodičove dvere boli preliačené dovnútra a zablokované. Pretiahla som sa ponad radiacu páku a cez sedadlo spolujazdca vypadla na cestu.

„Krvácate? Je vám zle?“

Chytila som sa za hlavu. Nad obočím som mala zodratú kožu a naozaj z nej presakovala krv. Pred pár minútami som si posúvala tienidlo, aby mi neblýskalo do očí, a veľmi nešťastne som vletela čelom do jeho plastového okraja. To však nebolo nič, na nevoľnosť či závraty to nevyzeralo.

„Čo ste nedávali pozor? Veď ste išli na červenú, nevideli ste?“

Nevidela, veru, nevidela. Všetko, čo si pred samotným nárazom pamätám, je prázdna cesta široko-ďaleko a pocit, že letím. No tak som dolietala.

„Mrzí ma to, nevidela som ju, oslepilo ma slnko. Hneď zavolám do poisťovne, oni mi povedia, čo robiť.“

Sadla som si späť do auta a naťukala číslo poisťovne. Tam mi pokojne kládli štandardné otázky, ja som rovnako pokojne odpovedala a kútikom oka sledovala, ako sa so zavýjaním sirény približuje záchranka.

„Prepáčte, môžem vám zavolať neskôr? Prišla záchranka.“

„Záchranka? Sú tam zranení?“

„Áno. Ja.“

„Čo vám je?“

„Neviem, udrela som si hlavu a asi mám vyhodené plece. Možno aj niečo s nohou.“

„No ale ako ste…“

K autu pribehli dvaja zdravotníci v sivých oblekoch s oranžovými nášivkami. Lekárka mi podala ruku a ja som dokrívala do sanitky. Tam mi umyli obočie a zalepili ho náplasťou, prehmatali ruku a povedali, že vykĺbená nie je, ale pre istotu mi navrhli, aby som išla na röntgen. Signál výjazdov v aute neutíchal, každú sekundu pípali hlásenia o nehodách.

„Nie, musím počkať na políciu a poisťovňu. Máte dosť práce aj bezo mňa. To je v meste toľko dopravných nehôd? Kto by to bol povedal.“

„Nie, len táto jedna. Volajú rôzni ľudia. Vraj v aute rozmliaždilo nejakú ženu, je v bezvedomí, mŕtva. To ste vy?“

„Neviem, asi áno.“

„Tak vám teda rýchlo odmeriame tlak, kým ešte nie ste mŕtvola, a potom uvidíme, čo ďalej.“

Tlak bol trochu zvýšený, stoštyridsaťdva na deväťdesiat. V duchu som poďakovala svojmu organizmu. Keby bol tlak ukážkový, od hanby by som sa pred lekármi prepadla. Beztak som sa cítila ako simulantka, čo ich zdržiava od dôležitejšej práce. Aby som od seba odpútala podozrenie, trochu som ich potešila a pre istotu zastonala.

O chvíľu sa na mieste zišlo celé konzílium. Dorazili ďalší záchranári, ktorým takisto volalo asi tristo ľudí. Chceli rozrezať auto a vytiahnuť telo. Potom dokvitla polícia: hliadka hneď odhadla, že som nažive, triezva, nezdrogovaná a správam sa veľmi milo. Poisťovací obhliadač si všetko dôkladne obzrel a odporučil nehodu riadne zdokumentovať a v policajnom protokole aj na súde priznať vinu.

Druhý vodič za mnou prišiel s tlačivom správy o nehode ako tieň Hamletovho otca. Rada by som bola všetko podpísala a odišla kadeľahšie, prenechajúc celú záležitosť na pleciach poisťovne, ale on do mňa vkuse rýpal a otravoval, že poistné plnenie nemusí stačiť, a preto by som mala podpísať vyhlásenie, že sa zaväzujem doplatiť zvyšok škody, ak poisťovňa niečo neuhradí… Hoci som mala na čele náplasť, nič také som nepodpísala, a tak som na jeho zjavnú nespokojnosť musela absolvovať celú procedúru, v dôsledku ktorej mi polícia vzala vodičský preukaz a namiesto neho mi vydala dočasné povolenie, odtiahla moje auto na krajnicu a odišla.

Potom som už len sledovala, ako malý komunálny traktor čistí stopy nehody, zmetá úlomky plastov a prúdom vody oplachuje asfalt. A popritom som obvolávala celý zoznam kontaktov.

Prvý telefonát smeroval automechanikovi. Keďže som mala staršie desaťročné auto s kopou najazdených kilometrov, udržiavala som si poruke celý arzenál kontaktov. Mala som tam

gurua na motory, šikovného elektrikára, lacný autoservis aj klampiara.

„Voloďa, dobrý deň. Tu je znova Oľa s bielym citroënom. Mala som nehodu…“

„Bože, zas?“

„Akože zas? Podkopávate moju vieru vo vlastné vodičské schopnosti. Ale áno, zas. Stojím na križovatke…“

„Počúvajte, veď ja som vás pred chvíľou videl. Prechádzal som tadiaľ. To vy ste sa pri metre zrazili s tým BMW?“

„No, v podstate áno…“

„Zostaňte tam, sme neďaleko. Hneď som tam aj s odťahovkou.“

No prosím, prvý problém vyriešený. Nasledovala torta a náhrdelník. Zavolala som obom predajcom a poprosila ich, aby tovar poslali ku mne taxíkom. Potom som naťukala číslo do reštaurácie, vysvetlila situáciu a zrušila zajtrajšiu oslavu. Samozrejme, záloha im zostáva, to je fér, voči tomu nemám výhrady. Dievčatá sa však zachovali ľudsky a ponúkli mi, že tú sumu presunú na nejakú budúcu udalosť. Oslavu som teda preobjednala na koniec februára, akurát na mamičkine narodeniny, takto to bude ešte lepšie.

S hosťami sa to tiež vyriešilo; každému som poslala fotku z miesta nehody spolu s ospravedlnením, poprosila som o čas na zotavenie a sľúbila, že to oslávime dodatočne. Potom som sa s nimi ešte porozprávala osobne a uistila ich, že som v úplnom poriadku a nepotrebujem pomoc. Áno, mami, nič vážne, len pár modrín. Auto – no bože, taký je osud. Už ho zobrali do servisu, vraj o dva-tri týždne bude hotové. Nie, ďakujem, s peniazmi si poradím, strašne to vyzerá iba na prvý pohľad, v skutočnosti je to len svetlo a nárazník. No jasné, veď pre mňa je to spotrebný materiál, nestalo sa to predsa prvýkrát. Pamätáš si, ako sme išli do divadla a na zákrute nám odtrhla nárazník maršrutka?

Z neustáleho rozprávania ma už bolel jazyk, no sama sebe som pripadala, akoby som sa sledovala zvonka, a premýšľala som, ako často v živote o všetkom rozhodne vyššia moc. Hlboko

v duši som totiž vedela, že táto oslava okrúhlych narodenín je zlý nápad a že sa pre ňu ešte naplačem – akoby som to bola tušila.

Domov som dorazila až v noci. Taxikár nechcel vojsť do nášho komplexu, kde boli večer všetky príjazdové cesty zapratané autami a jednoducho sa tam nedalo otočiť, a tak ma vysadil pri rampe na vstupe.

Vrátnička mi odovzdala balíčky od kuriérov a vyjadrila všetku sústrasť, aká sa v takej situácii patrí. Noha ma už poriadne bolela a pri každom kroku mi vystreľovala ostrá bolesť až do chrbtice. V hlave mi hučalo a ľavá ruka mi visela ako handra.

Tortu som položila na stoličku v predsieni a sama som sa zviezla na zem, ani som si nevyzliekla bundu. Pri dverách sa týčila kopa starých topánok, na ktorú som úplne zabudla – mala som v pláne vyhodiť ich hneď po návrate. V chodbe niečo zašuchotalo a oproti mne už zo všetkých síl bežal Murko. Vyskočil mi na kolená, prednými tlapkami sa natiahol k hrudi a ňufákom ma štuchol do tváre, čím vlastne splnil všetky tie rituály, ktoré mali paničke pripomenúť: kde si tak dlho trčala? Pozri, moja miska je takmer prázdna, už vidno dno! Musím kocúrovi uznať, že hoci bol majstrom v manipulácii, všetko vyjadroval výrazom tváre, nie hlasom. Hluk robil len veľmi zriedkavo a od hladu nikdy nemňaučal, ešte ani raz ma nezobudil mačací nárek. Svoju úlohu tu zrejme zohrala detská trauma – tuším, že jeho mačacie detstvo nebolo vôbec jednoduché.

Ku mne sa dostal ešte ako mačiatko, stalo sa to v zime. Raz som vyšla na parkovisku k autu a zázrakom začula kňučanie spod vlastného vozu. Bolo také tiché, až som si najskôr myslela, že sa mi to len marí. Obišla som auto zo všetkých strán, pozrela sa pod podvozok, no nič som nevidela. Mohla som nasadnúť a odísť, ale zafungovala akási vnútorná poistka. Zavolala som manželovi, vytiahla ho ospalého a nahnevaného z domu a poprosila ho, aby sa tam pozrel. Prišiel, tiež tam dlho lozil a započúval sa, kým ja som zbehla ku kontajnerom po preglejku, aby som ju položila do kaluže a mohla si ľahnúť na brucho. V hlbinách

auta, niekde v štrbine medzi podvozkom a motorom, sme našli to mokré, úbohé stvorenie. Len kosť a koža, od hlavy až po päty od oleja, tak pevne sa ma chytilo všetkými labkami, odvtedy už neuznávalo žiadne autority a stalo sa mojím osobným kocúrom.

„Čo je, zľakol si sa? Hneď to bude. Vydrž, chvíľu si posedím a všetko ti dám."

„Mňau?"

„Aj smotanu, pravdaže. Celú misku."

Škrabkala som kocúra za ušami a započúvala sa do zvukov v hĺbke bytu. V spálni ticho hučal televízor, spod kuchynských dverí presvital na podlahu štvorček svetla. Takže je doma, hrá sa na každoročné utrpenie. No dobre, nebudeme ho rušiť.

Do izby som radšej ani nevošla. Dala som tortu do chladničky – zajtra ju bude treba odfotiť v reze a poďakovať cukrárke. Bola naozaj pekná, ozdobená pivonkami a ružami. Opatrne som stiahla jeden kvietok a požuvala lupienok; nechutil nijako, ako plastelína. Kvet držal na drôtenej stopke – celé kulinárske dielo bolo napichané drôtikmi ako ihelnička.

Vyčistila som mačaciu toaletu, nasypala do mištičky čerstvé granuly a smotanu. Veterinár nás varoval, že smotana mačkám škodí, a tak som Murovi kupovala špeciálnu bezlaktózovú. Potom som dlho stála pod sprchou, masírovala si nohu prúdom vody a pozerala sa, ako mi na tele naskakujú fialové modriny. Koleno odpuchlo a naboku navreli žily hrubé ako prst.

Z horúcej vody sa vo mne niečo zlomilo a kvapky na lícach zrazu zoslaneli. Bezvládne vzlyky prechádzali do kašľa, celé telo sa mi triaslo ako od zimnice. Aké šťastie, pomyslela som si zároveň s plačom – tá podivná rozpoltenosť ma stále neopúšťala, akoby som sama seba sledovala z dvoch pohľadov súčasne, zvonka aj zvnútra –, aké šťastie, že mám kde plakať, že ma nikto nevidí. Aké šťastie, že nemusím plakať niekde v električke alebo pod mostom, ale doma, v pohodlí a za zatvorenými dverami. Nemám hádam šťastie?

Slzy konečne ustali. Vytrela som sa do sucha, pomasírovala si tvár a natrela sa štedrou vrstvou nočného krému. Zavinula som

sa do snehobieleho froté županu a potom po špičkách prekĺzla do spálne. Na posteli bol pokoj. Manžel ležal ako múmia, takže sa hneď nedalo rozoznať, či spí alebo len tak bez pohnutia sedí v bielej kukle (*Alebo či nezomrel…* ochotne mi našepkal uštipačný hlas v hlave, no ako obvykle som ho umlčala). Toto patrilo k jeho silným stránkam: nechrápal, neprevracal sa, nekopal a neťahal na seba prikrývku. Netušila som, čo je to spať so štupľami v ušiach alebo s maskou na očiach – ako nočný spolubývajúci bol úplne ideálny. Jedinou nevýhodou bolo, že občas zaspal pri zapnutom televízore, presne ako teraz, a vtedy som musela naslepo hľadať ovládač po podlahe, pretože ho zakaždým položil inam.

Pohľad mi padol na pracovný stôl, kde zostal ležať nedokončený zoznam prianí. Ach, aká škoda, že som bola taká neopatrná… Budeme dúfať, že prejavil dostatok sebaovládania a nevŕtal sa v manželkiných tajomstvách. Ale vyzerá to tak, že mi to prešlo. Zápisník ležal otvorený na tej istej strane a ostatné papiere sa stále beleli pokrčené na kôpke, nepohli sa ani o milimeter. V tejto domácnosti, pomyslela som si, do mojich vecí nestrká nos nikto. Nikoho tu nezaujímajú.

Pozrela som na bod osemdesiat sedem, ktorý som si červenajúc sa zapísala a sama seba pochválila za pokrokovosť: „Kúpiť si vibrátor!“ Chvíľu som zotrvala bez pohnutia, potom som vzala ostrú ceruzku a dopísala: „A naučiť sa ho používať.“ A vtom som si sadla a rozplakala sa nahlas. Manžel má tvrdý spánok, moje slzy ho určite nezobudia.